

LUCK.

Do liczby miejscowości bogatych w pamiątki historyczne, należy niezaprzeczenie Luck. Zbliżając się ku niemu, zwłaszcza ze strony zachodniej, widzimy występujący na widokregu rozległy i malowniczy krajobraz tego miasta, wśród płaszczyzny przepasaną błękitami fal Styru i Głuszca.

Dzieje Lucka dość powszechnie znane są w główniejszych zarysach; lecz przeszłość jego zasługuje na głębsze i dokładniejsze poznanie. Przedmiot to ze wszech miar godny pracy obszerniej i wyczerpującej. My, stosując się do rozmiarów pisma i szczyptych źródeł z których czerpiemy, powtórzymy znane już po części szczegóły, wymieniając z kolei więcej wybitne ustępy w historii tego miasta.

Czas założenia Lucka trudno z pewnością oznaczyć. Niektórzy odnoszą je do r. 698. Miasto to położone jest przy ujściu rzek Styru i Głuszca, w kraju w którego okolicach Konstanty Porfirogenita r. 952 wymienia *Lygiów* czyli *Luczan*, w sąsiedztwie Krywiczów (1), którzy w pierwszym po Chrystusie wieku znani u Tacyty pod ogólnym mianem *Bolanów*, *Polanów*, *Bulenów*, *Poleniów*, już w drugim wieku pierwotne to miano utracili (2), „bo nazywano ich *Lygiami* czyli *Lugiami*, t. j. *Łęczanami*”.

W 1017 r. następca Mieczysława, Bolesław Chrobry, bierze miasto i zamek. Po skończonej wojnie z Rusią, miasto to wraz z grodami czerwleńskimi pozostaje przy Polsce.

W następnych latach Luck, wraz z krainą której był znakomitą częścią, podlega zmiennym losom. W jakie wprowadziły go to wewnętrzne zamieszki kraju, to wynikiem późniejszej przebiegu z sąsiadami, przechodząc kolejno w posiadanie jednych lub drugich, a następnie podpadając pod władzę Litwy, szerzącej swe posiadłości na południe.

W 1260 r. Tatarzy, poraz pierwszy plądrując ziemie polskie, gdy w najściu swym oparli się aż w Szlązku, złupili Luck.

W pierwszej połowie XIV wieku (1325 r.) „Gedymin, powiada Bartosz Paprocki, dzieląc państwo za żywota pomiędzy 7 synów, Lubartowi Luck wyznaczył (3).” Za Lubarta wzniesiono murowane ściany zamku górnego i dolnego, (ostatni gdzie dziś klasztor panien brygidek).

W r. 1349 Kaźmirz Wielki zajął Wołyn, a z nim i Luck, zostawiony jednakże przez Kaźmirza we władaniu Lubartowem.

W 1375 r. Ludwik król węgierski zakłada tu biskupstwo katolickie, a w r. 1425 Jędrzej Splawski biskup tej diecezji, przenosi rezydencję swoje stałe do Lucka, gdyż w ciągu pierwszych 50 lat jej istnienia (1375—1425 r.), biskupi łucki mieszkali we Włodzimierzu. Tenże biskup Splawski zakłada tu kościół św. Trójcy.

Rok 1429 wydatnie na kartach dziejów tego miasta. W roku tym ujrzał Luck w murach swoich liczne zebranie monarchów i innych znakomitości ówczesnych. Odbył się w nim ów sławny zjazd dyplomatyczny, mający rozstrzygnąć losy Wołochów, Husytów i jedności kościoła, zjazd który rozpoczynając się przy wielkich nadziejach stron interesowanych, skończył się na niczym.

WIDOK WIEŻY POŁUDNIOWO-WSCHODNIEJ W ZAMKU LUCKIM.

Gdy cesarz Zygmunt, po porażce doznanej od Turków w Bulgarii, „ludzi swoich wysławszy Dunajem, sam sromotnie uciekł (1),” proponował Witoldowi i królowi Władysławowi zjazd, pod pozorem wspólnej narady nad przyszłymi środkami obrony przeciw grożącej przewadze tureckiej. Witold, któremu widoki otrzymania samoistnej korony nie były obojętne, przyjął wezwanie i wyznaczył Luck na miejsce zjazdu. Na czas oznaczony (7 stycznia) (2) przybyli: Witold, król Władysław Jagiello z królową Zofią księżniczką kijowską, małżonką swoją, księżną mazowiecy, cesarz Zygmunt z małżonką Barbarą i wygnany hospodar wołoski. Mistrz krzyżacki Rusdorf i in. Ilaneki Sygrydus, pośpieszyli także w orszaku swoich komandorów do Lucka. Z drugiej strony na prośbę Witolda nadebrnęli wschodni sąsiedzi: Wasil wielki książę moskiewski, zięć jego, Borys twerski, Olga księżna razińska, Odajewscy kniaziowie Białej-Rusi, oraz taurycy (Perekopscy) i zawołscy chanowie. Przybył także Eryk król duński i szwedzki, a Paleolog cesarz pośly swoje przysłał. Asystowało każdej z tych osób koronowanych mnóstwo dygnitarzy i wysokich dostojników. Widziano wiele książąt rzeszy niemieckiej,

WIDOK RUIN SOBORU O. O.

(1) Strykowski Maciej, *Kronika polska* i t. d. wyd. warszawskie 1825 r., t. II p. 168.

(2) Konopacki, *Chronol. dziej. królest. polsk.* t. II p. 119 pod rokiem 1429. J. U. Niemcewicz w podróży swych historycznych między 1811—28 r. odbytych, dając opis tego zjazdu podług Długosza, Strykowskiego i Bielskiego, kładzie dzień 6 stycznia.

WIDOK MIASTA LUCKA Z BRZEGU STYRU OD STRONY

(1) Patrz Maciejowskiego: *Pierwotne dzieje Polski i Litwy*. Warszawa 1846 r., p. 383.

(2) Tenże p. 59.

(3) Herby rycerstwa polskiego. Wyd. Turowskiego. Kraków 1858 r., p. 764.